

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2008-2009
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΝΩΛΙΔΗΣ

●ΟΓΗΤΡΙΑ: ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΙΩΑΝΝΟΥ

**ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ
ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ ΣΤΟΝ ΠΡΟΜΑΧΩΝΑ Δ' ΑΥΤΙΛΑ**

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ ΣΤΟΝ ΠΡΟΜΑΧΩΝΑ Δ΄ ΑΝΙΛΑ

Η διπλωματική εστιάζει στη δημιουργία δημόσιου αστικού χώρου και υποδομών ψυχαγωγίας σ' επαφή με ιστορικά μνημεία. Χωρικά, τοποθετείται στο τμήμα της τάφρου δίπλα από τον προμαχώνα Δ΄ Ανίλα στην πόλη της Λευκωσίας.

Πραγματοποιείται μια σύντομη μελέτη του σύγχρονου αστικού περιβάλλοντος σε συνάρτηση με την πόλη-μνημείο και γίνεται μια προσπάθεια σύνδεσης των δυο καταστάσεων στο «παρώδες όριο», την τάφρο δηλαδή, που αποτελεί το σημείο όπου ανέκαθεν εφάπτονταν και διαχωρίζονταν τα δυο σε επίπεδο χωροταξικό, εννοιολογικό, κοινωνικό.

Η πρόταση στηρίζεται στη νοητική και σχεδιαστική επεξεργασία του υφιστάμενου αστικού τοπίου, στις υπάρχουσες καταστάσεις που ορίζουν δραστηριότητες και χρήσεις και στην εννοιολογική προσέγγιση του αστικού χώρου ως «δημόσιου», δηλαδή ως ένα χώρο τον οποίο οι πολίτες οικειοποιούνται και κατακτούν μέσω της διαδραστικότητας τους με αυτόν.

Στο σχεδιασμό του δημόσιου χώρου που προτείνεται εμπεριέχονται στοιχεία από τον νέο αστικό ιστό, το όριο των τειχών που περικλείουν τον παλιό πυρήνα της πόλης και την χλωρίδα της περιοχής, δημιουργώντας καθ' αυτό τον τρόπο ενώσεις μεταξύ των τριών επιπέδων που απαρτίζουν τον χώρο της παρέμβασης, ενισχύοντας την έννοια του εύκολο προσβάσιμου δημόσιου τόπου.

Η αναγνώριση της μνήμης του τόπου, η όσμωση ανάμεσα στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, η ανάγνωση της πολλαπλότητας μιας χωρικής δομής και ενός δημόσιου χώρου που ανήκει στους πολίτες ενός τόπου με παρώδη φύση και στοιχεία πολυδιάστατα και μεταβλητά, χώρου κτισμένου από επιφάνειες, ύλη, φως, σκιές και ήχους, μνήμη και ιστορία και αποτελεί αναδίπλωση ύλης, χώρου, χρόνου, δημιουργεί ένα ζωντανό οργανισμό που είναι τμήμα του ευρύτερου αστικού περιβάλλοντος.

CREATING PUBLIC SPACE AND ENTERTAINMENT INFRASTRUCTURES BY THE D' AVILA BASTION

The project focuses on the creation of a public civic space with entertainment infrastructures in relation to historic monuments. It's located in a part of the moat that surrounds the Venetian walls of the city of Nicosia, next to the D' Avila bastion.

A short study of the contemporary urban environment in relation to monument-cities is conducted and an attempt is made to connect the two in the "porous border" that is the old city's moat and which has always been the point where they always collided and re-united in town planning level, socially and connotatively.

The proposal is based on a mental process and constant re-design of the existing municipal environment, the present circumstances that identify activities or usage, and the intellectual approach to urban space as "public". By public, we are implying a space where citizens should perceive and obtain as their own, therefore occupy it through interaction.

When designing this public space, elements such as the contemporary city's network, the limit of the old city's Venetian walls and flora native to the area, were taken under consideration. This has generated ligaments between the three levels that make up the proposed public space empowering the meaning of an easily accessible communal domain.

The recognition of the memory of space, the osmosis between past, present, future and the understanding of the complexity of a spatial structure belonging to the citizen in such a place of porous nature and multi-dimensional variable elements, creates a living organism which exists as part of the greater urban environment.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 7428/1

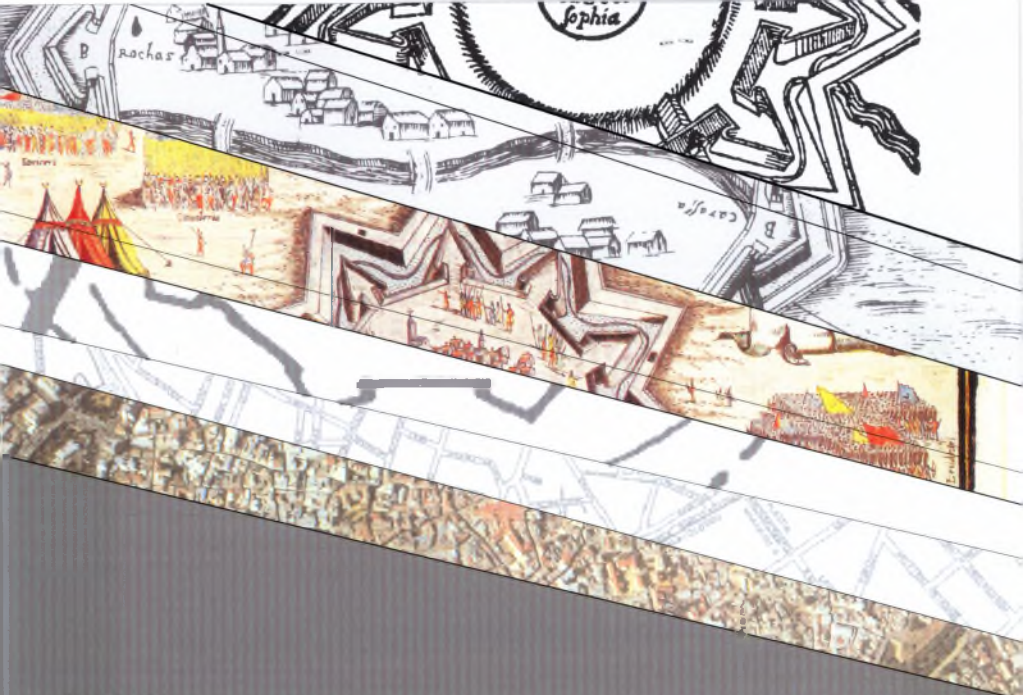
Ημερ. Εισ.: 29-07-2009

Δωρεά: Συγγραφέας

Ταξινόμοτος Κωδικός: ΠΤ – ΑΜ

2009

ΙΩΑ

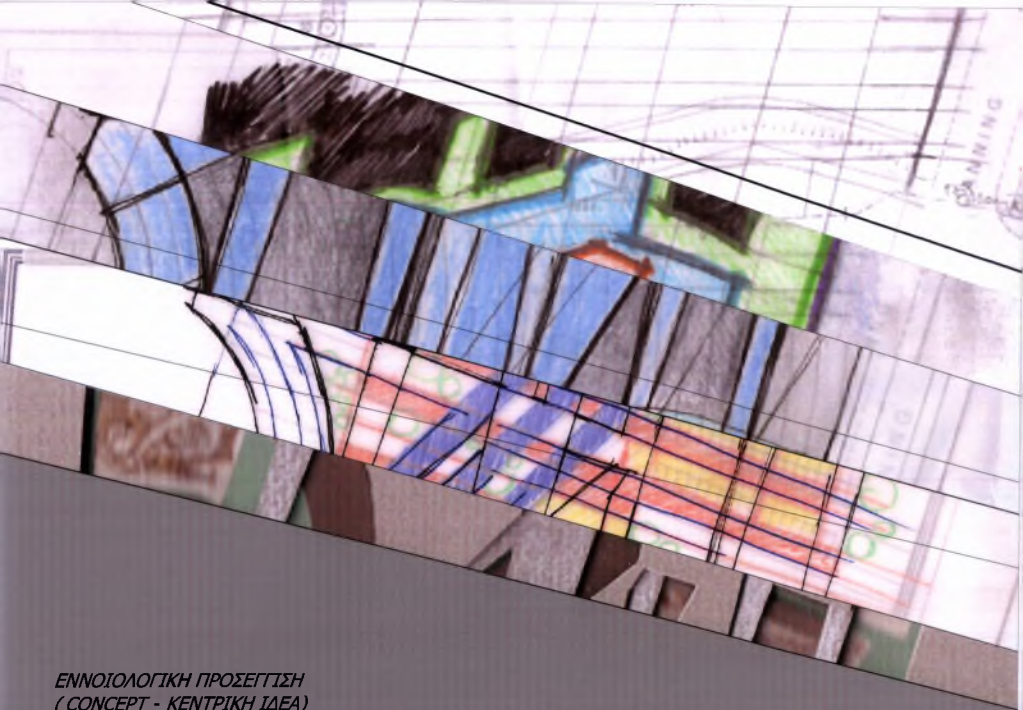
Το Ενετικό τείχος της Λευκωσίας σχηματίζουν ένα κλοιό 4.8 χιλιομέτρων γύρω από τον παραδοσιακό πυρήνα της πόλης. Αποτελούν ίσως το σημαντικότερο ιστορικό μνημείο της, καθώς ορίζουν τον παλαιοδομικό ιστό, την ιστορία και την κοινωνικό-οικονομική δομή της. Κατασκευάστηκαν τον 16ο αιώνα από τους Ενετούς κατακτητές του νησιού ως προφύλαξη από τον επικείμενο τουρκικό κίνδυνο και αποτελούν στοιχειώδες υπόβαθρο της καθημερινότητας των πολιτών μιας αστικής αντότητας διχασμένης ανάμεσα σε μια σύγχρονη πραγματικότητα και ένα πλούσιο ιστορικό παρελθόν.

Η δημιουργία ενός δημόσιου αστικού χώρου αποτελεί πρόκληση σε μια πόλη-μνημείο, εφόσον σε αυτή την περίπτωση το μνημείο έχει διπλό χαρακτήρα - από την μια ορίζει την παλιά και παρηκμάζουσα πόλη καθώς και τη φθίνουσα οικονομία, ενώ από την άλλη αποτελεί σημείο αναφοράς ιστορικά, τοπολογικά και σημειολογικά και είναι το αντιπροσωπευτικό σύμβολο της Λευκωσίας.

Ένας αστικός χώρος συνάθροισης θα πρέπει ν' αντλεί την σπουδαιότητα και την πολυπλοκότητα που θα τον χαρακτηρίζει τόσο μέσα από την μνημειακότητα του τείχους αλλά όσο και μέσα από την σχέση του με το «*παράδειο όριο*» που αποτελεί την τάφρο (που λειτουργεί ως ζώνη μίξης της σύγχρονης πραγματικότητας και της ανάμνησης του παρελθόντος) και τον ιστό του σύγχρονου αστικού περιβάλλοντος.

Ως τόπος σχεδιαστικής παρέμβασης ορίζεται το τμήμα της τάφρου δίπλα από τον προμαχώνα D' Avila και τμήματος του τείχους της πόλης που χρησιμοποιείται ως δημοτικός χώρος στάθμευσης.

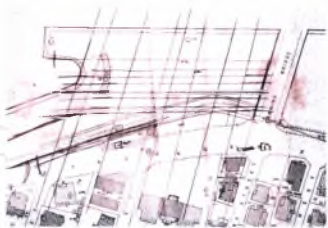
*ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
(CONCEPT - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ)*

Στόχος της πρότασης αυτής είναι τελικά η δημιουργία ενός χώρου αστικής δραστηριότητας τον οποίο οι κάτοικοι μιας πόλης-μνημείου όπως η Λευκωσία θα καταλάβουν και θα οικειοποιηθούν.

Βασική προϋπόθεση όσον αφορά τον σχεδιασμό και τη δημιουργία ενός αστικού δημόσιου χώρου στην πόλη-μνημείο είναι η κατανόηση της έννοιας του τοπίου και ό,τι αυτή περιέχει σε σχέση με την πόλη (ως αστικός χώρος) και τη φύση (ως φυσικό υπόβαθρο).

Βασικές προθέσεις της αρχιτεκτονικής επέμβασης είναι:

- Η νέα «πλατεία» να λειτουργεί ως «πλατύσκαλο» μεταξύ του τείχους της παλιάς πόλης και του νέου αστικού περιβάλλοντος.
- Η δυσκολία, που έγκειται στο σχεδιασμό μιας «επιτυχημένης» αστικής παρέμβασης μεγάλης κλίμακας, να προβεί παραγωγική και να μας οδηγήσει σε μια λύση περισσότερο γεωμετρική παρά εννοιολογική. Με την φράση *εννοιολογική προσέγγιση* εννοούμε την εξέταση της ιδέας με μέσα (α) καθαρά θεωρητικά δηλαδή η πολιορκία της πόλης-μνημείου τόσο από τους κατοίκους, την σύγχρονη πραγματικότητα όσο και από τα διαρκώς μεταβαλλόμενα όρια του αστικού τόπου. (β) Γεωμετρικά, ο χώρος που σχηματίζουν τα τείχη με την τάφρο είναι ενδείξεις ενός αισθητού σχεδιασμού, σπάρραια των σχρωματικών μοντέλων του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης, μια αντανάκλαση του συνόλου της πόλης ως πυρήνας και χώρος επιβίωσης για όσους βρισκόνταν μέσα σ' αυτήν.
- Η αρχιτεκτονική επέμβαση να μην αποτελεί «ξένο σώμα» ή εμπόδιο στο αστικό τοπίο, το οποίο έχει μια αμαλή αλληλουχία εικόνων και επιπέδων, παράλες τις διαφορές που περιέχονται σε μια πόλη-μνημείο. Ιδανικά, β' απαρτίζει ένα ζωντανό οργανισμό που έχει επιδερμίδα η οποία καλύπτει ένα εσωτερικό κόρμο με διαστρωμάτωση και δραστηριότητες.

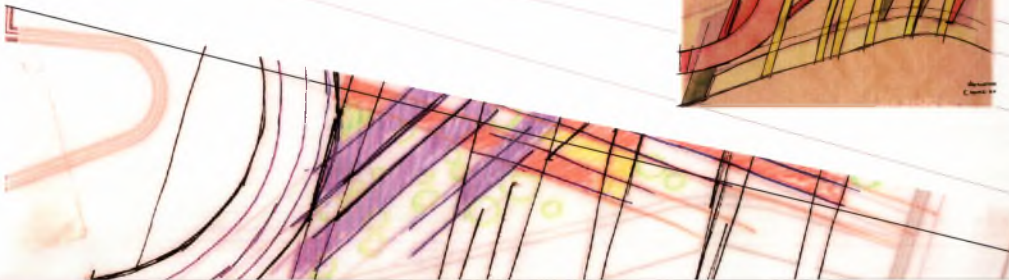
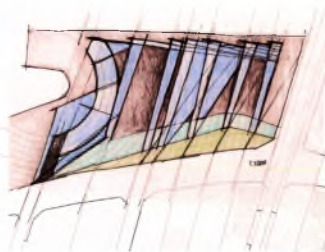
Η μελέτη της αστικής οντότητας που αποτελεί τη Λευκωσία προσέφερε στοιχεία για τη δημιουργία ενός χώρου φιλοξενίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης σε μια επιφάνεια όπου διασταυρώνονται ποικίλες κινήσεις και πορείες, και φιλοξενούνται διαφορετικές - εφήμερες και μόνιμες - δραστηριότητες.

Η επιλογή του χώρου για την τοποθέτηση της πρότασης στηρίχθηκε στην μελέτη του αστικού τοπίου και κατέληξε στο χώρο «μεταξύ», στο *poródes ário*, δηλαδή την τάφρο που ενώνει την παλιά με την νέα πόλη και αποτελεί το σημείο όπου ανέκαθεν εφάπτονταν και διαχωρίζονταν τα δυο: σε επίπεδο χωροταξικό, εννοιολογικό, κοινωνικό. Η γεωμετρία του αστικού χώρου στο σημείο αυτό είναι λιτή, καταναπτή και ανανώσιμη, ενώ επηρεάζεται από κυρίαρχες δυνάμεις που προέρχονται και κατευθύνονται τόσο από την ρυμοτομία της νέας πόλης όσο και από τη μορφή των τειχών.

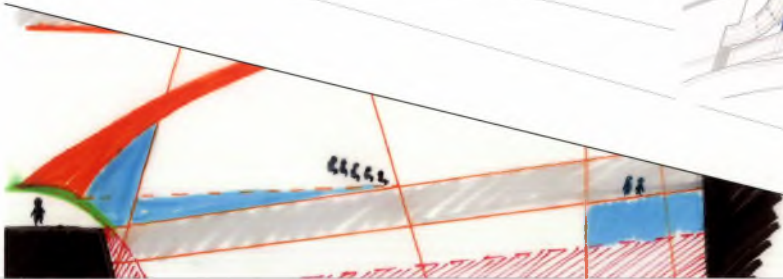
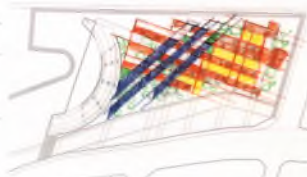
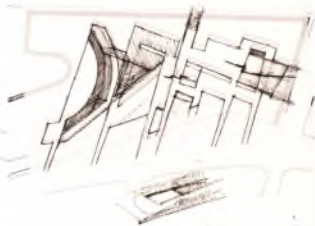
Η πρόταση στηρίζεται:

- Στη νοητική και σχεδιαστική επεξεργασία του υφιστάμενου αστικού τοπίου
 - Στη μορφολογία και το σύγχρονο υπόβαθρο του φυσικού και κτιστού χώρου
 - Σε υπάρχουσες καταστάσεις όπως η χρήση της τάφρου ως χώρος στάθμευσης
- ένος υφιστάμενου χώρου πρασίνου και σημεία πρόσβασης από και προς την εντός των τειχών πόλη

Η επισήμανση των υφιστάμενων κυρίαρχων αξόνων καθώς και η εγγύτητα προς το τείχος αποτελούν τους πρωταρχικούς πόλους γύρω από τους οποίους περιστρέφονται οι αρχές του σχεδιασμού.

Χρησιμοποιώντας τις δυνάμεις που προέρχονται από την ρυμοτομία και οδικό δίκτυο του «νέου» αστικού τύπου, προσπαθούμε να προσδιορίσουμε την έννοια της πολιορκίας (στη μακροκλίμακα) της μοντέρνας πόλης προς την παλιά. Η ίδια η μαρφολογία της Λευκωσίας, με τον πέτρινο δακτύλιο στο μέσο περίπου της ευρύτερης περιοχής που αποτελεί την επαρχία, αναγκάζει - κατά κάποιον τρόπο - ό,τι έχει κατασκευαστεί από τον 16ο αιώνα και μετά, να συγκλίνει προς αυτό τον πυρήνα, δίνοντας την εντύπωση πως η πόλη εντός τειχών βρίσκεται υπό πολιορκία. Τα νέα επιβλητικά κτίρια με υλικά τελευταίας τεχνολογίας, ο παλεοδομικός σχεδιασμός και η προστασία των «σπλάχνων» της πόλης σε ένα κέλυφος-αχυρά βοηθούν στην ενίσχυση αυτής της έννοιας και σχηματίζουν ένα υπόβαθρο για επεμβάσεις τόσο στη μακροκλίμακα όσο και στη μικροκλίμακα. Γενναίων χώρους οι οποίοι έχουν καθαρά αστικό χαρακτήρα και αποπνέουν αστικές δραστηριότητες που έχουν σχέση με την συνάθροιση, την ψυχαγωγία και τη συγκέντρωση - ανθρώπων και χρήσεων.

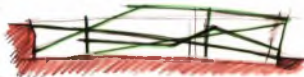
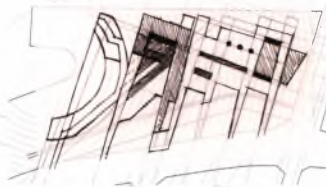

Σκοπός της παρέμβασης είναι εν τέλει η δημιουργία ενός χώρου ο οποίος θα επιτρέψει στους πολίτες να τον οικειοποιηθούν και τελικά να τον κάνουν δικό τους.

Εργαλεία - παράμετροι σχεδιασμού:

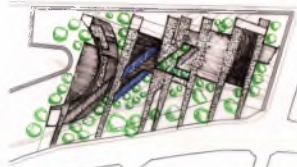
- Οι «επιθετικές» δυνάμεις οι οποίες προκύπτουν από τον ιστό της νέας πόλης, σαρώνουν τον χώρο της παρέμβασης και βρίσκονται σε μια συνεχή εγγύτητα με το τείχος - χωρίς ποτέ να το αγγίζουν πραγματικά - ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο την μνημειακότητα και σημαντικότητα του ως σύμβολο της πόλης
- Το κενό και το πλήρες. Στοιχεία τα οποία θα πρέπει να είναι διακριτά στην πρόταση καθώς αποτελούν και υπόβαθρο του αστικού τοπίου (πόλη - τείχος - τάφος - δρόμος)
- Τα σημεία όπου η νέα πόλη εισβάλλει, διαμέσου της ζώνης μίξης (τάφρου) των δυο καταστάσεων (παλιές - νέας πόλης), ορίζουν την μανιέρα του σχεδιασμού και μεταφέρουν αυτό το διάλογο
- Η οργάνωση του ενδιάμεσου χώρου, που προκύπτει μέσα από τον προσδιορισμό ζωνών σχεδόν κάθετων προς το τείχος, σχηματίζοντας μια πρόεκταση της σύγχρονης πόλης προς το όριο του.
- Υφιστάμενα στοιχεία όπως ο δημητικός χώρος στάθμευσης και οι νησίδες πρασίνου οι οποίες υπάρχουν σε αλόκληρη την έκταση της τάφρου (αλλού πυκνές και αλλού σπάνιες) αποτελούν παραμέτρους της υπαιθέμενης πολιαρκίας.

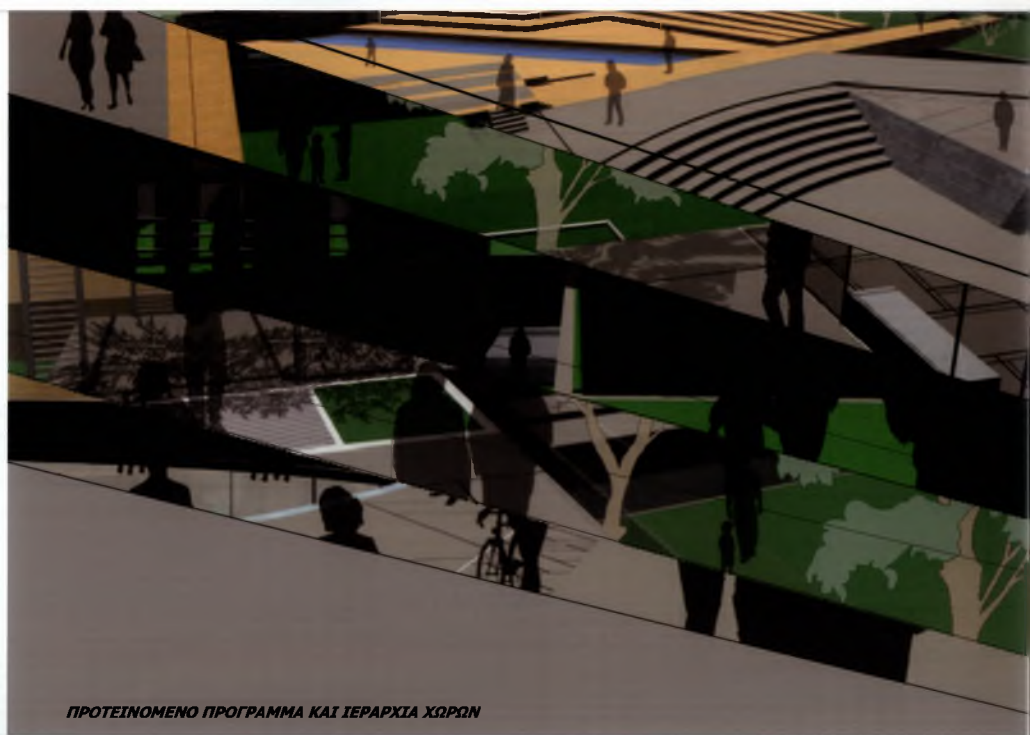

Αποφάσεις όπως η βύθιση του χώρου στάθμευσης και η δημιουργία τριών επιπέδων πρόσβασης, όπου συνδέονται και κάθετα (καθ' ύψος) εκτός από οριζόντια, ηρεμεί την ένταση της χειρονομίας δημιουργίας λωρίδων πάνω στις οποίες θα τοποθετηθεί ο δημόσιος χώρος, χωρίς ποτέ να την αποδυναμώνει. Κατό την διάρκεια της μελέτης και ανάλυσης του υφιστάμενου χώρου στάθμευσης παρατηρήθηκε η ύπαρξη υποβαθμισμένων σημείων σε ολόκληρη την έκταση του περασίου με μειωμένη ή καθόλου χρήση, γεγονός που δικαιολογεί την κατάργησή του και την δημιουργία νέου.

Στοιχεία από τη χλωρίδα διατηρούνται και μεταφέρονται δημιουργώντας ενώσεις μεταξύ του κατώτερου, του μέσου και του άνω επιπέδου, με στοιχεία που διαπερνούν τον πάνω κόσμο, ξεκινώντας από τον κάτω. Κλιμακοστάσια και ράμπες συστήνουν τον επισκέπτη σε διαστάσεις όπου στο αστικό περιβάλλον όλα είναι προσβάσιμα, ενισχύοντας μ' αυτά τον τρόπο την έννοια του δημόσιου χώρου.

Επιρροσθετο στοιχείο για την επιτυχία της πρότασης αποτελεί η μετάβαση από τη μια επιφάνεια στην άλλη χωρίς να προκαλείται η αίσθηση στον επισκέπτη πως βρίσκεται πρόσκαιρα σ' ένα χώρο, αλλά τον καταλαμβάνει και τον κάνει προσωπικό.

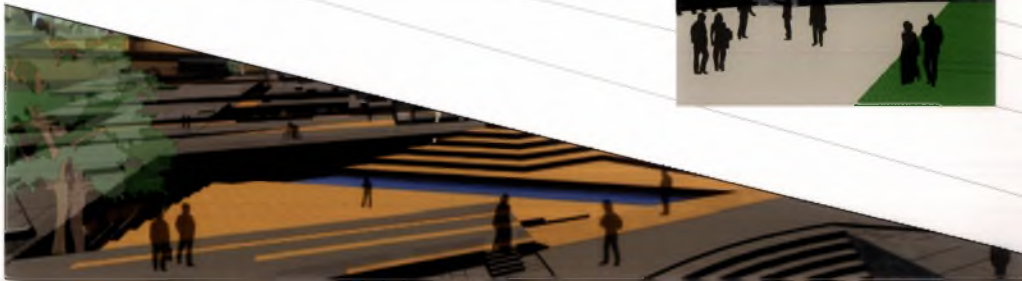
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΧΩΡΩΝ

Κατά την διάρκεια ανάγνωσης και επεξεργασίας του αστικού περιβάλλοντος, όπου τοποθετείται η πρόταση, παρατηρήθηκε η εξής ύπαρξη πολλαπλών επιπέδων:

- το επίπεδο του δρόμου της σύγχρονης πόλης
- οι νησίδες πρασίνου οι οποίες λειτουργούν ως σύνδεσμοι (ligaments) μεταξύ ψηλότερων και χαμηλότερων σταθμών του εδάφους
- το βυθισμένο επίπεδο της τάφρου
- το άριο των τειχών και των προμαχώνων, που παρουσιάζουν ενδιαφέρον όσον αφορά την κατασκευή τους αφού είναι κάθετα προς το έδαφος στο κάτω τμήμα τους, ενώ το άνω τμήμα είναι επικλινές προς τον εσωτερικό πυρήνα της πόλης για σκοπούς καθαρά αμυντικούς
- το επίπεδο της πόλης εντός των τειχών, που βρίσκεται σε ψηλότερη στάθμη σε σχέση με όλα τα προαναφερόμενα

Ως αποτέλεσμα αυτής της παρατήρησης έχουμε την ουσιαστική διαφοροποίηση τριών ζωνών, οι οποίες ορίζουν η κάθε μια και από διαφορετικές καταστάσεις που διαχωρίζονται τόσο τυπολογικά όσο και υψομετρικά:

- Η πρώτη ζώνη αποτελείται από την σύγχρονη πόλη στην υψιστάμενη υψομετρική της στάθμη
- Η δεύτερη ζώνη ορίζεται από το σημείο που η όχθη της τάφρου συναντά τον δρόμο και το σύγχρονο πολεοδομικό ιστό μέχρι το σημείο που ξεκινούν οι πρόποδες των τειχών
- Η τρίτη ζώνη αποτελείται από τα τείχη, τους προμαχώνες και τον παραδοσιακό οικισμό της παλιάς πόλης

Ο διαχωρισμός αυτός, σε τρεις καταστάσεις του ενδιαμέσου χώρου που αποτελεί την τάφρο, σε συνδυασμό με την μελέτη του δημόσιου αστικού περιβάλλοντος γίνεται η αφορμή ενοποίησης των ζωνών αυτών μέσω της χειρονομίας προέκτασης των δυνάμεων που γεννιούνται από την ρυμοτομία και τον κάρναβο της νέας πόλης. Η πολύπλευρη σύνθεση των επιπέδων όμως δεν αποδυναμώνει την ένταση της χειρονομίας προέκτασης, αλλά αντίθετα υπογραμμίζει αυτή την κίνηση τους προς το τέλος χωρίς ποτέ να το αγγίζει και ενδυναμώνει τον μνημειακό χαρακτήρα του και την ιερότητα του πυρήνα της πόλης που προστατεύει.

Η πρόταση ξεκινά με τις εξής παραδοχές, που βασίζονται στην επεξεργασία των δεδομένων για την δημιουργία ενός δημόσιου αστικού χώρου στην πόλη-μνημείο:

- Ο υφιστάμενος χώρος στάθμευσης καταστρέφεται αλλά στη θέση του αναδημιουργείται ένας διαφορετικός, ο οποίος βρίσκεται σε βυθισμένη στάθμη σε σχέση με τον προηγούμενο.
- Η ζώνη που αποτελείται από τον δημόσιο δρόμο της πόλης εκτός των τειχών και φτάνει μέχρι και τη νότια όχθη της τάφρου διατηρείται στο υφιστάμενο επίπεδο, θεωρείται ως η αφετηρία της πρότασης (το σημείο δηλαδή απ' όπου υπάρχει πρόσβαση από το νότιο δρόμο).
- Η πρόταση χωρίζεται σε τρία επίπεδα, βασισμένη στην παραπάνω παρατήρηση της ύπαρξης πολλαπλών επιπέδων και την παραδοχή τριών ζωνών-καταστάσεων.
- Τα τρία επίπεδα έχουν υψομετρική διαφορά τέτοια μεταξύ τους που η κίνηση πεζών και οχημάτων να γίνεται με ευκολία και άνεση
- Η πιο πάνω παραδοχή έχει ως αποτέλεσμα την ελαφρά κλίση των διαδρόμων κίνησης από το νότιο σύνορο (το δρόμο και τη σύγχρονη πόλη) μέχρι και το βόρειο σύνορο (προς τα τείχη δηλαδή) Κύριαι άξονες πρόσβασης είναι οι κάθετες σχεδόν λωρίδες που προέρχονται από τις διατακτικές δυνάμεις του καννάβου της νέας πόλης.

Ο δημόσιος χώρος -πλατεία θα λειτουργεί σαν μια αλυσίδα λωρίδων οι οποίες σχεδιάστηκαν για να φιλοξενούν διάφορες εκδηλώσεις και δραστηριότητες, αλλά και να εξυπηρετούν καθημερινές περιστάσεις και ανάγκες, δημιουργώντας μια αίσθηση ένταξης, οικειότητας και ιδιαιτερότητας.

Η πρόταση χωροθετείται κεντρικά μέσα στο τεμάχιο που αποτελεί τμήμα της τάφρου που περιβάλλει τα τείχη. Στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα γύρω από το τεμάχιο που τοποθετείται η πρόταση βρίσκονται:

Βόρεια - το τείχη με μορφή αυστηρή και λιτή, αποπνέοντας δυναμισμό και κύρος ως σύμβολο της πόλης

Ανατολικά - μια από τις εισόδους στη πόλη με τον ανηφορικό δρόμο που περνά πάνω από τα τείχη (δεν τα διαπερνά όπως σε άλλες περιπτώσεις λόγω του ότι η παλιά πόλη βρίσκεται σε ψηλότερο επίπεδο απ' ό,τι η νέα) και ενοποιεί τη μια οντότητα με την άλλη

Νότια - τη σύγχρονη πόλη με τα ψηλά κτίρια που δεσπόζουν επιβλητικά πάνω από τα τείχη

Λιτικά - ο προμαχώνας D' Anila αποτελεί σημείο αναφοράς και που, εκτός από την ιστορική του σημασία, φιλοξενεί δημόσια κτίρια όπως το Δημαρχείο της Λευκωσίας, διάφορες δημοτικές υπηρεσίες και τη Δημοτική Βιβλιοθήκη.

Ο νέος δημόσιος χώρος αποτελείται από τον υπόγειο ημι-υπαίθριο χώρο στάθμευσης, το αμφιθέατρο, τους «πεζοδρόμους» (λωρίδες και ενοποιητικοί χώροι κίνησης) οι οποίοι λειτουργούν και ως χώροι ποικίλων αίθριων χρήσεων όπως εκθέσεις, αγοράς, πανηγύρια. Υπάρχει ένας ενδιάμεσος στα άλλα δυο επίπεδα χώρος περιπάτου που είναι στεγασμένος αλλά επιτρέπεται η διάχυση του φωτός μετατρέποντας τον σε ένα μαγικό ενδιάμεσο κόσμο. Τα διάφορα επίπεδα επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω ραμπών και κλιμακοστασίων με κάθε φορά διαφορετικό μέσο. Το έδαφος εισέρχεται έχει τέτοια κλίση που ενοποιεί τους χώρους κάθετα και οριζόντια, οδηγώντας τον επισκέπτη σε νέους ανεξερεύνητους χώρους.

Θεωρούμε ότι το τοπίο δεν παραμένει ποτέ σε ησυχία. Οι σχημάσεις οι οποίες κατασκευάστηκαν το 16ο αιώνα επενέβησαν με τέτοιο τρόπο στο τοπίο αὐτως ώστε ν' αλλάξουν ριζικά τον χαρακτήρα της περιοχής. Όμως, με την πάροδο του χρόνου, η φύση επανακάμπτει επί του τεχνητού και ανακτά με την αχαλίνωτη δύναμή της εκείνα τα οποία της επέβαλε ο άνθρωπος. Και σε αυτή την περίπτωση θα μπορούσε κάποιος να περιγράψει αυτή την ενέργεια ως την πολιορκία της φύσης επί των έργων του ανθρώπου.

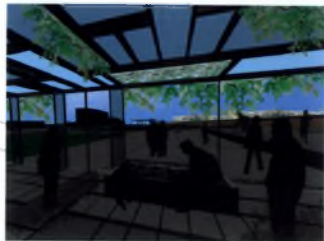

Ανώτερο επίπεδο:

Το πάνω επίπεδο της πρότασης αποτελείται από έξι κύριους άξονες με γεωμετρία τέτοια που τους παρατάσσει σχεδόν κάθετους προς το τείχος, έχοντας σφηνοειδές σχήμα και ανωφερή κλίση όσο πλησιάζουν τα όρια του. Η επεξεργασία στο στάδιο του σχεδιασμού παρήγαγε ένα ακανόνιστο κόνναβο που δημιούργησε αυτές τις λωρίδες κίνησης/πρόσβασης αλλά και επικράνειες κάθετες σ' αυτές που εννοσιούν τα μεγάλα κενά που δημιουργήθηκαν και μετατρέπουν την αρχική γραμμικότητα σε δημόσιο χώρο-πλατεία.

Μπροστά από τον προμαχώνα Δ' Ανία δημιουργείται ένας χώρος ψυχαγωγικού χαρακτήρα με αμφιθεατρικό σχήμα, που με τη σειρά του αποτελείται από βαθμίδες τριών σταθμών και αποτελεί συνέχεια του χώρου πλατείας. Το σχήμα του χώρου αυτού αποτελεί ηχώ του σχήματος του προμαχώνα, ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο την σημαντική θέση που κατέχει στο χώρο. Η είσοδος στο αμφιθέατρο δημιουργείται μέσω γέφυρας που ξεκινά από το επίπεδο του δρόμου με ελαφρά ανεβαίνει προς το χώρο παρακολούθησης εκδηλώσεων και τις κερκίδες.

Η υδάτινη επιφάνεια η οποία «σπάει» την φορά της γεωμετρίας της όλης πρότασης, αποτελεί σημείο συγκέντρωσης - ειδικότερα τους ζεστούς μήνες - βρίσκεται σε χαμηλότερο σημείο απ' ότι το υπόλοιπο άνω επίπεδο. Ξύλινες κερκίδες προσφέρουν κάποια χαλάρωση σε σχέση με τα πιο «σκληρά» υλικά που σχηματίζουν τον δημόσιο χώρο και ενδείκνυνται για ξεκούραση. Εμβόλιμες νησίδες από το ίδιο ξύλο βρίσκονται κατά διαστήματα και σε διάφορα σημεία της «πλατείας» και δημιουργούν σύνορα που σημαδεύουν την απόληξη μιας επιφάνειας και την αρχή μιας άλλης.

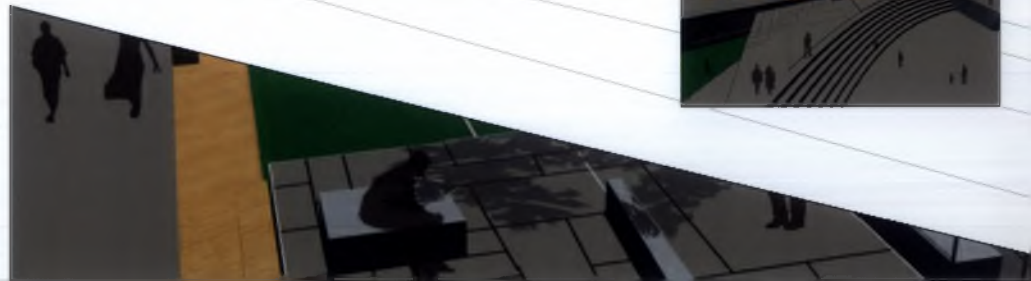
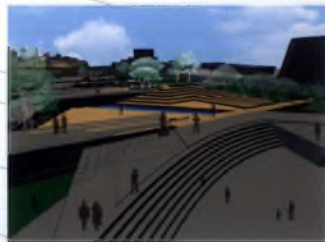

Η μετάβαση, από τη μία όκη της πλατείας μέχρι την άλλη, πραγματοποιείται αμαλά χωρίς υπερβολές στις υψομετρικές διαφορές, πολλές φορές αναγκάζοντας τον επισκέπτη ν' αποφεύγει το ελάχιστο σημεία όπου υπάρχει αυτή η διαφορά υψών, προστατεύοντας τον. Πρόσβαση επίσης, από το υπόγειο προς το ισόγειο και τον υπέργειο δημόσιο χώρο, πραγματοποιείται με τη βοήθεια κλιμακοστασίων και ραμπών.

Μορφή απλή, δωρική, λτή που συνδιαλέγεται με την μνημειακότητα και σκληρότητα του τείχους αρμονικά, χωρίς να δεσπόζει ή να επιβάλλεται επί τούτου, αλλά αντίθετα αναδεικνύει την ιδιαιτερότητα του. Σημεία διάτρητα και διάσπορησιμένα καθ' όλη την έκταση του χώρου δίνουν μια ελαφρότητα στην κατασκευή και συστήνουν τη χρήση φυσικών στοιχείων όπως δέντρα και βλάστηση, καθώς και κλεμμένες ματιές στον κάτω κόσμο με τις διάφορες δραστηριότητες και κινήσεις.

Ο χώρος που ορίζει το ανώτερο επίπεδο της πρότασης δεν προσφέρει οποιεσδήποτε υποδομές δραστηριοτήτων και αποτελεί ένα ανοικτό και προσβάσιμο σε όλους δημόσιο χώρο που στην ουσία απαρτίζει ένα λευκό καμβά χρήσεων. Προγραμματικά είναι ένας ελεύθερος χώρος προς οικειοποίηση από τον οποιοδήποτε και έμβωσα και διακριτικά αφήνεται να καταληφθεί από πολίτες.

Ο επισκέπτης αναγνωρίζει τον δημόσιο χώρο ως εναπονητική οντότητα που δεν μπορεί να λειτουργεί αυτόνομα ή ανεξάρτητα και αποτελεί χώρο του αστικού περιβάλλοντος που όχι απλά τον περιβάλλει αλλά αποτελεί μέρος του. Ως ενδιάμεσος χώρος που διασχίζει όλο το σύμπλεγμα (νέα πόλη - τόφος - τείχος - παλιά πόλη) σχετίζεται με το αστικό σύνολο ποικιλοτρόπως.

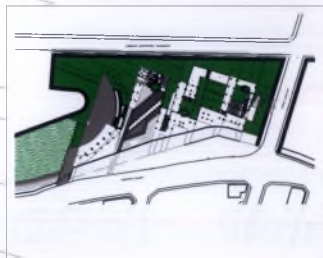

Μέσο επίπεδο:

Το μέσο επίπεδο βρίσκεται στο ισόγειο του χώρου · λέγοντας ισόγειο εννοούμε την στάθμη του εδάφους που αποτελεί το πάτωμα της τάφρου. Κυρίαρχο στοιχείο του επιπέδου αυτού είναι η φύτευση και η δημιουργία σκιερών χώρων ξεκαύρασης, κυρίως κατά τους ζεστούς μήνες.

Μορφολογικά έχει αντιστοιχίες με το πάνω επίπεδο και συνδιαλέγεται τόσο με αυτό όσο και με την τάφρο και το κάτω μέρος των τειχών. Χρησιμοποιείται η ίδια λογική στο σχεδιασμό με την αντίθεση όμως πως, σ' αυτό το επίπεδο γεννιούνται χώροι δραστηριοτήτων με συγκεκριμένες υποδομές όπως παιδικές χαρές, χώροι στάσης και περιπάτου καθώς και κάποιες καφετέριες και στην ουσία δημιουργείται ένα στεγασμένο πάρκο στο οποίο εισέρχεται το φως μέσα από απλές επεξεργασίες της πλακόστρωσης του πάνω επιπέδου.

Σημαντικό στοιχείο στο μεσαίο επίπεδο αποτελεί ένα μνημειώδες κλιμακοστάσιο που έχει διπλό ρόλο: από τη μια λειτουργεί ως πρόσβαση από το δημόσιο χώρο προς τα ανατολικά στο επίπεδο του δρόμου που ανηφορίζει και εισέρχεται στην πόλη εντός των τειχών, ενώ από την άλλη αποτελεί κλιμακωτό χώρο ξεκούρασης όπου οι επισκέπτες μπορούν να καθίσουν στα μεγάλα σκαλαπτά που προσφέρουν απρόσκαπη θέα προς την πόλη, τα τείχη και το φυσικό περιβάλλον.

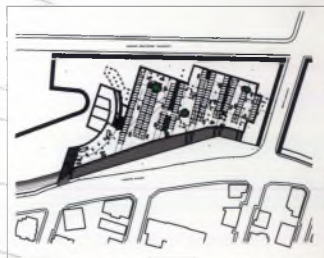

Κατώτερο επίπεδο:

Στο κατώτερο επίπεδο (υπόγειο) βρίσκεται ο νέος χώρος στάθμευσης, ο οποίος αντικατέστησε τον υφιστάμενο. Μια ράμπα, η οποία αντικαθιστά με τη σειρά της την παρούσα, ξεκινά μπροστά από τον προμαχώνα D' Anila και τοποθετείται δίπλα και κάτω από την γέφυρα που οδηγεί στο αμφιθέατρο.

Προσφέρει χώρο στάθμευσης για περίπου 190 οχήματα και η διάταξή τους παραπέμπει στην γεωμετρία του ανώτερου επιπέδου, ακολουθώντας τις γραμμές χάραξης του νέου πολεοδομικού ιστού. Η κίνηση στο χώρο στάθμευσης πραγματοποιείται με τέτοιο τρόπο που να επιτρέπει την διευκόλυνση στάθμευσης και δεν διακόπτεται επ' ουδενή λόγω την κυκλοφορία.

Κάτω από τη σκηνή του αμφιθεάτρου στο υπόγειο τοποθετούνται βοηθητικοί και αποθηκευτικοί χώροι, που χρησιμοποιούνται για τη φύλαξη οπτικοακουστικών μέσων, ηλεκτρολογικού εξοπλισμού και σκηνικών, καθώς και ως χώρος προετοιμασίας για τους συντελεστές των εκδηλώσεων.

Μέσα από τη συνεχή αντηπαράθεση και διάλογο του επισκέπτη με την πόλη και το περιβάλλον που απαρτίζει τον αστικό τόπο, δημιουργήθηκε ένας χώρος *δημόσιας κυριότητας* όπου μπορεί (ο επισκέπτης) ν' αναγνωρίσει μέσα από τα υλικά, τις υφές και το pattern της κατασκευής, την ιδιαιτερότητα και μοναδικότητα του χώρου.

Η μνημειακότητα του τείχους αντικατοπτρίζεται στο πάτωμα, όπου pre-cast πλάκες από σκυρόδεμα εφαρμόζουν μεταξύ τους με τέτοιο τρόπο που να θυμίζουν αρμολόγηση πέτρας. Το μέγεθος και η διάταξη των πανέλων δημιουργεί ένα παιχνίδισμα του φωτός στην επιφάνεια των κατώτερων επιπέδων με αποτέλεσμα να μειώνεται οπτικά η αίσθηση του στεγάστρου (όταν κάποιος βρίσκεται στο μέσο επίπεδο ή το χώρο στάθμευσης). Μικρότερες επιφάνειες αυτής της «πλακάστρωσης» αποτελούνται από μικρότερες πλάκες - που στην ουσία είναι μεγάλες ψηφίδες - οι οποίες φιλτράρουν φυσικό φως και διαχέουν φωτισμό προς τα κατώτερα επίπεδα.

Σημειακά, υπάρχουν διασκορπισμένες τέτοιες επιφάνειες καθ' όλη την έκταση της κατασκευής, και με τη βοήθεια ορισμένων προεκτάσεων δημιουργούν ένα κάρναβο στη μικροκλίμακα. Αυτός ο κάρναβος δεν είναι ολοκληρωτικά αυθαίρετος αλλά ούτε και αυστηρός. Όπως και πραγματοποιώντας, δημιουργεί μικρότερες επιφάνειες οι οποίες έχουν είτε μεταλλικές σχάρες για το φιλτράρισμα πικυ φωτός στα κάτω επίπεδα, είτε φυτεμένες επιφάνειες οι οποίες βοηθούν γενικά στον δροσισμό.

Δέντρα και φύτευση, η οποία περνά μέσα και από τα τρία επίπεδα (έχει ως αφετηρία το χώρο στάθμευσης) προέρχονται από την τάφρο και τα πλείστα παραμένουν ως έχουν. Στο μέσο επίπεδο το οποίο αποτελεί προέκταση του υφιστάμενου εδάφους, τοποθετείται γρασίδι και γηγενής βλάστηση δημιουργώντας ένα πάρκο στη θέση που παλιά βρισκόταν ο δημοτικός χώρος στάθμευσης.

Η αναγνώριση της μνήμης του τόπου, η όσωση ανάμεσα στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, η ανάγνωση της πολλαπλότητας μιας χωρικής δομής και ενός δημοσίου χώρου που ανήκει στους πολίτες ενός τόπου με πορώδη φύση και στοιχεία πολυδιάστατα και μεταβλητά, χώρου κτισμένου από επιφάνειες, ύλη, φως, σκιές και ήχους, μνήμη και ιστορία, αποτελεί αναδίπλωση ύλης, χώρου, χρόνου και δημιουργεί ένα ζωντανό οργανισμό που είναι τμήμα του ευρύτερου αστικού περιβάλλοντος.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000100489